

KOLEKTIVIZACE

Příběh naší rodiny

Často mi dědeček vyprávěl, jak kolektivizace probíhala v jeho rodné vesnici. Zajímá mě to, protože zde trávím mnoho času. U dědečka jsem jak o prázdninách, tak i během školního roku. Vesnice se nachází v Plánické vrchovině a jmenuje se Zborovy.

Zborovy jsou malá vesnička 3 kilometry vzdálená od města Plánice. Nalezneme v ní zachovalou románskou rotundu. V 50. letech bylo asi 250 lidí v této vesnici a z toho asi 75 rodin samostatně hospodařících. Dědečkova rodina nepatřila k největším sedlákům ve vsi.

Před kolektivizací byla vesnice soběstačná. Všichni si ve vesnici pomáhali, vypomáhali si produkty – směna masa za brambory, mléko za mák atd. Půjčovali si stroje, vypomáhali si na polích nebo při senách či žních.

S příchodem kolektivizace se všechno začalo měnit a dotklo se to všech ve vesnici. Dědeček říkal, že zpočátku do JZD nevstoupily $\frac{3}{4}$ lidí z vesnice, protože se obávali o své pozemky, dobytek a stroje. Nevěřili v rovnost při obhospodařování, a tak do JZD nevstoupili.

Na počátku roku 1957 měl být z vesnice vytvořen jeden celek, který by odváděl určité produkty pro stát. V té době měla velký vliv KSČ a chtěla zamezit všemu, co by zavánělo svobodným hospodařením a svobodným rozhodnutím lidí o budoucnosti. Každý měsíc přijížděli představitelé KSČ agitovat pro JZD do vesnice a přesvědčovali lidi k výhodnosti JZD – menší námaha, větší výnosy, práce pomocí strojů atd.

O „nepovinně povinném“ vstupu do JZD se začalo důrazně mluvit v polovině 60. let a s přibývajícimi roky byl tlak na vstup čím dál tím větší. Ze začátku vstupovali hlavně ti, kteří už nezvládali obhospodařovat své pozemky nebo měli menší hospodářství.

V roce 1966 byla první možnost vystoupit z JZD, když se jim tam nelíbilo. Někteří lidé využili tuto možnost a opět začali hospodařit na svých pozemcích. I když nedostali všechny zpět, protože některé byly sdružené v již velkých lánech, dostaly za ně náhradní pole či louky, ale již s odlišnou kvalitou půdy. Sousedské vztahy se zhoršovaly. Vzájemná výpomoc již neexistovala.

Protože rodiče dědečka nevstoupili do JZD, museli obhospodařovat pozemky s nejhorší kvalitou půdy, byly zaměněny za pozemky, které byly pro JZD výhodnější a úrodnější. Otec dědečka nechtěl vstoupit do JZD z několika důvodů: chtěli mu zabrat stodolu a udělat z ní vepřín, chtěli mu zabrat sklepy a uskladňovat v nich brambory a další produkty. Proto se bránila dědečkova rodina do posledního možného data.

Ti, kteří nevstoupili do JZD, museli odvádět dávky ze svého hospodaření – maso (vepřové i hovězí), vejce, mléko, obilí, brambory, len nebo mák. Pokud tyto dávky nesplnily, nebylo jim povoleno zabíjet chovaný dobytek. A když ho přes všechny výhrady zabili, museli část zabijačky odvést (sádlo či maso).

Tlak neustále rostl. Agitace sílila, chodili přesvědčovat přímo do rodin několikrát týdně. Další důvod ke vstupu do JZD byl úbytek fyzických sil hospodařících členů rodiny a nesplnitelné odvodové dávky potravin. Také nebyly umožněny nákupy mechanizace soukromým zemědělčům, aby mohly snáze hospodařit a tím lehčeji získávat potraviny pro odvodové dávky. Protože se většina rodin začala bát i o budoucnost svých dětí a jejich vzdělání, tak nakonec tlaku podlehli a vstoupili do JZD.

Můj dědeček nemohl jít studovat a ani se vyučit. Nemohl si zvolit, čím by chtěl být. Musel zůstat v zemědělství. Nakonec i rodina mého dědečka tlaku podlehla a vstoupili do JZD v roce 1974. Museli odevzdat svoje pozemky, stroje, dobytek a všechno krmivo pro zvířata (seno, brambory, obilí).